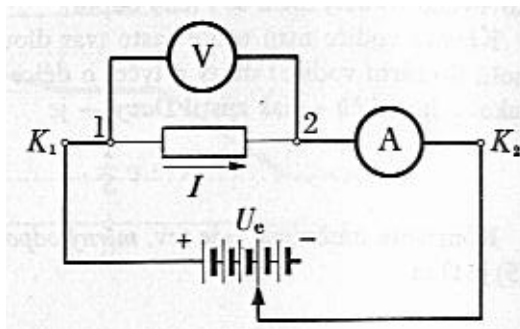

Ohmův zákon

Jak to vypadá s proudem v obvodu?

Spojme zdroje napětí homogenním kovovým vodičem (drát stálého průřezu). Ve vodiči vznikne stálý proud I , neměníme-li elektromotorické napětí zdroje U_e . Proud se nemůže měnit ani od místa k místu ve vodiči, neboť to by znamenalo hromadění nebo zředění nabitých částic v určitém úseku, což by mělo za následek změnu poklesu potenciálu. To znamená, že měřič proudu – ampérmetr – může být zařazen do jednoduchého elektrického obvodu na kterémkoli místě.

Uvažujeme jednoduchý elektrický obvod, ve kterém jsou zařazeny zdroje napětí tak, že napětí je možno měnit. V obvodu je zapojen ampérmetr a mezi body 1 a 2 obvodu měřič napětí (voltmetr). Zapojíme-li postupně zdroje napětí tak, že měřič napětí ukazuje hodnoty U , $2U$, $3U$, ampérmetr udává hodnoty I , $2I$, $3I$. Vymění-li vodič mezi body 1, 2 za jiný, dostaneme podobný výsledek při změněných hodnotách napětí a proudu. Výsledek můžeme vyložit tak, že proud je přímo úměrný napětí, anebo že poměr napětí a proudu je stálá veličina (vyslovil Ohm 1826 – určil experimentálně).

Z toho plyne Ohmův zákon: $R = \frac{U}{I}$.

Platí při stálé teplotě. Dále platí pro část obvodu, která neobsahuje zdroj napětí. Veličina R se nazývá elektrický odpor.

Definice:

Elektrický odpor vodiče vypočítáme jako poměr napětí mezi konci vodiče a proudu, který jím prochází.

Základní jednotka: $[R] = \frac{1V}{1A} = 1\Omega$

Definice:

Jeden ohm je odpor vodiče, jímž protéká stálý proud jeden ampér při napětí jeden volt mezi jeho koncovými body.

Varianta Ohmova zákona $U = RI$, udává úbytek (pokles) napětí na vodiči odporu R .

Další varianty: $I = \frac{U}{R}$, $U = RI$

Elektrický odpor

Bohužel v praxi teplota vodiče není stálá a díky tomu se mění i odpor. Kovové vodiče mají velmi často tvar dlouhých válců či hranolů (dráty, tyče), které mají délku l a průřez S . Odpor

takových vodičů (zjistil Dawy) je $R = \rho \cdot \frac{l}{S}$

ρ - je měrný odpor – nověji používaný termín rezistivita. Její jednotka je $\Omega \cdot m$.

Hodnoty měrných odporů některých vodičů je v MFCHT či na webu <http://www.converter.cz/tabulky/merny-odpor.htm>.

Látky s velkým měrným elektrickým odporem (nikelin, konstantan, chromnikl) se používají na výrobu odporových materiálů.

Další vztah charakterizuje závislost elektrického odporu na teplotě, má tvar $R = R_0(1 + \alpha \Delta t)$.

R – je el. odpor při teplotě t , R_0 elektrický odpor vodiče při teplotě t_0 , Δt je teplotní rozdíl, α je teplotní součinitel kovu.

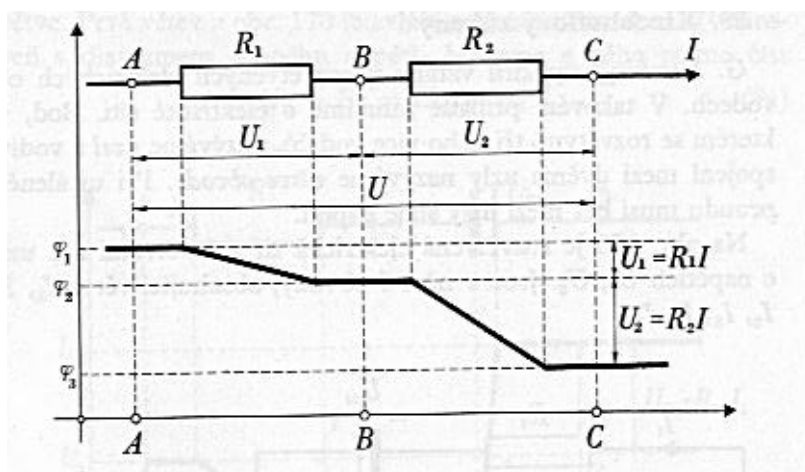
Elektrický odpor i měrný odpor roste přibližně lineárně se stoupající teplotou. Viz. elektrická rozvodná síť, proto se tam pouští relativně malé proudy při vysokém napětí.

Odpory spojené za sebou (sériově)

Odvodíme odpor R soustavy dvou vodičů o odporech R_1 a R_2 spojených za sebou. Protože oběma vodiči prochází též proud I , jsou úbytky napětí na nich $U_1 = R_1 \cdot I$ a $U_2 = R_2 \cdot I$. Celkový odpor R soustavy se určí z celkového úbytku napětí $U = R \cdot I$, kde $U = U_1 + U_2$.

Po dosazení máme $R \cdot I = R_1 \cdot I + R_2 \cdot I$, odkud

$$R = R_1 + R_2.$$

Definice:

Odpor soustavy dvou za sebou spojených vodičů se rovná součtu jejich odporů.